గుడిసింట్లో కిరసనాయిలు బుడ్డీ యెల్తుర్లో రాజమ్మ ఉడుకుడుకు సంగటి కెలికి ముద్దలు చేస్తూ ఉంది. సరోజ సంగటి ముద్దల్ని కంచాల్లో వేసి ఇంటి ముందుకు తెచ్చిపెడుతూ ఉంది.

"ఒరే పెద్దోడా, చిన్నోణ్ణి కూడా కాళ్లు చేతులు కడుక్కోని రమ్మనకా సంగటి సల్లారిపోతుంది."

నాగప్ప కంచం సర్దుకుంటూ చెప్పాడు.

"మీరు తింటూ ఉండండి నాయనా, నేనూ, ఈరిగాడు ఆ గొడ్లకు కొంచెం కనువేసి వస్తాం."

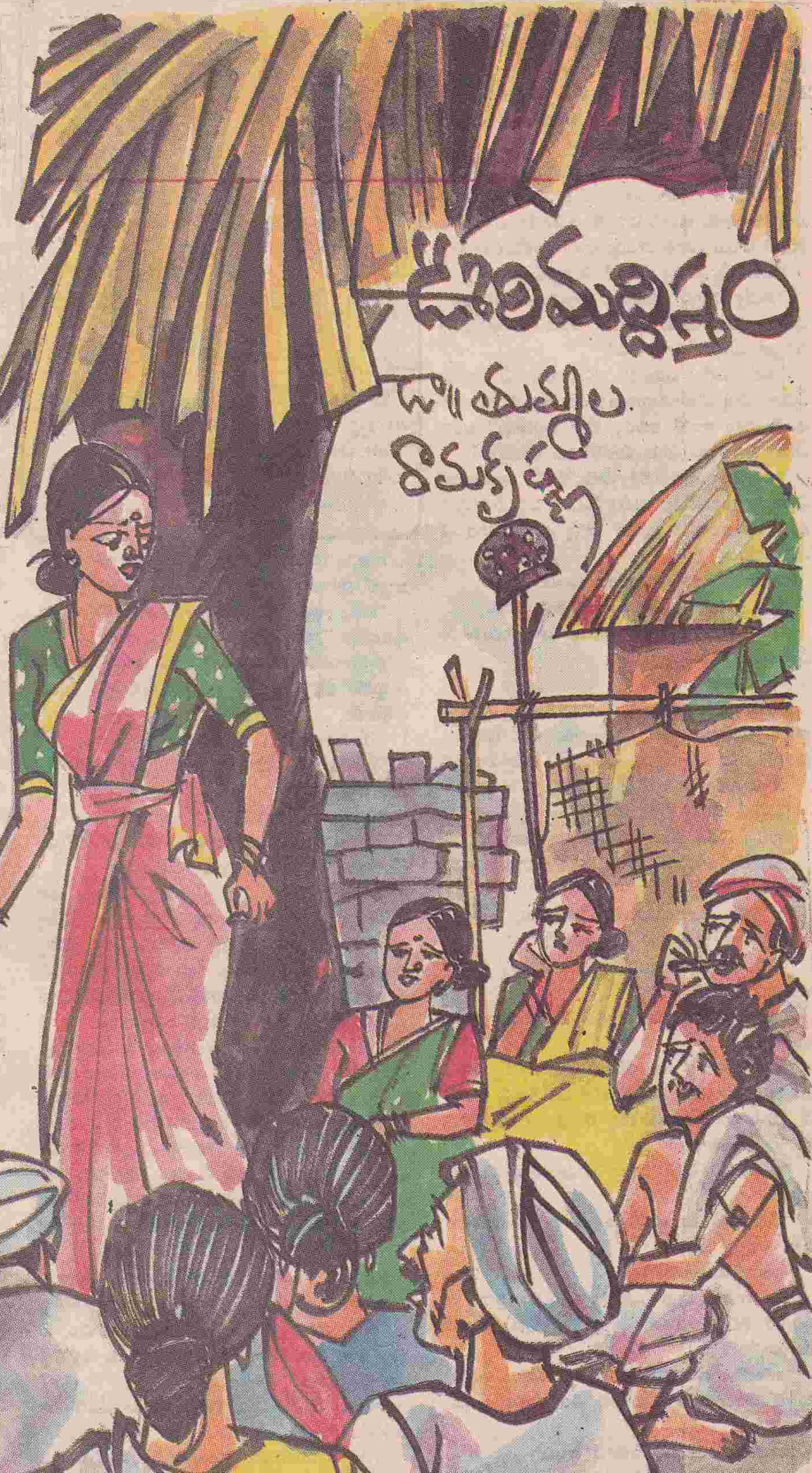

నరసింహులు వీధిలోకి అడుగుపెట్టాడు.

"చిన్నోడా... ఆ ఎనుము దూడ తాడు తెగిపోయింది. పాతతాడుంటే చూసి దాన్ని దానెమ్మకు దూరంగా కట్టేసిరా. లేకుంటే రేప్పొద్దున పాల్చుక్కలుండవు."

"పొద్దుగూకులూ ఊరికేనే పడుంటివే. నందకాడ్నే వొగతాడు చూసి కట్టేనుంటే కాదా?"

రాజమ్మ నాగవ్వ కంచంలో కూరపోస్తూ గొనిగింది.

"ఏందే నీ రామాయణం. యట్లా అవలింటికాడికి పోతా ఉండాడు అదాని చెప్పితి. ఉఢిగినేల ఎనుముల కిందికి పోయి మూతి పొండ్లు రాలగొట్టుకోమంటావా?"

"అడపోనీ, నువ్వు నంగటి తిన్నాయనా..."

"నువ్వే చెప్పరా పెద్దోడా... న్యాయం... నేనేమన్నా దండగ పిండాకూడు తింటా ఉండానా? అదేంటికి నన్నట్లా ఎగరేసి మాట్లాడేది."

"నరి... నరే... ముందరి పనిజూడు. 'ఏ మనిషో ఏమో... చీక్కంపలా పట్టుకుంటాడు. ఈళ్ల వంశమంతా ఇంతే. నేను కాబట్టి కాపరం జేస్తా ఉండాను" ఇంకా ఏమో అనబోయి మాట మింగేసింది రాజమ్మ.

"అసిసి ఇంగ ఆటికి సాలించే నీ బుడబుడక ఎబ్బుడూ ఉండేదేకదా ఇది! మీదేదో పెద్ద వంశమైనట్లు. 'మీ వంశానికి మజ్జిగ పోస్తే దూడ ఎగిరిపడి నచ్చిందంట.' "

మాటకు మాట పెరిగిపోతూ ఉంది.

నరోజ తలగోక్కుంటూ గుర్తుకు తెచ్చుకొంది.

"నాయనా... పైటాలకాడ నీకోసం మా గుండుమామ వొచ్చింది పోయ."

"యేమంట?"

"ఏమో, ఏమీ చెప్పలా... మీ నాయిన ఉండాడాని అడిగే. లేదు, యాడికో బొయ్యినాడు అని చెప్పితి... అయితే నేను ఒచ్చిన్నానని చెప్పు అని చెప్పి పాయ."

నరోజ గుర్తు తెచ్చుకోని... తెచ్చుకోని చెప్పింది.

"ఏమవనరం ఒచ్చింటాదబ్బా?"

నాగవ్వ ఎడం చెయ్యి నెత్తిమీదకు పొయ్యింది.

"ఏదోలే. అవనరం ఉంటే మళ్లా రాడా. నువ్వు నంగటి తినే వన్నేయి."

"ఒసేయ్... బాగయిపోయినే నీతో రొంపు."

"నాదంతా రొంపుగానే ఉంటుందిలే."

"నద్దే. ఆటికి సాలు. ఏందిరా పెద్దోడా, ఈదిలో అర్సినట్లుండాది."

"ఏందో నాయినా, మాదిగ గంగడు దండోరా కొట్టినట్లుండాది."

"తినేదొదిలిపెట్టి ముందదేందో తెల్సుకోనొచ్చి ఈయనికి చెప్పంఢ్రా. ఊర్లో ఎవురాడబోతే మనకేమని ఉంటాడే మోనూడు. 'యాడపొయ్యే రొంపూ. నా ఇంటికాడికొచ్చిపో' అంటాడు."

"అడదానివి నీకేం దెల్సు. నువ్వు నోరు మూనుకోనుండే."

"నేను నోరు మూనుకోని ఉండబట్టే ఈ నంసారం ఇట్లా తెల్లార్తా ఉండాది."

"ఇబ్బుడేమయిందే?"

"ఏం గావాల. పుట్టారు గాలం కష్టం జేస్తావున్నా ఈ నంగటి కెలికే బతుకూ. ఈ నంగటి తినే బతుకూ తప్పలా."

"ఒసేయ్! ఇదికూడా లేనోళ్లు ఈ లోకంలో చాలామంది ఉండారే. అంతమాత్రం తిండానికైనా ఉంది, నంతోషించు."

మాటకు మాట పెరుగుతూనే ఉంది.

నర్సింహులు గొడ్లుకు కనువేసి వచ్చి కాళ్లు చేతులు కడుక్కోని గిన్నిముందు కూనున్నాడు.

"నువ్వు కూడా గిన్ని కడుక్కోరా, నంగటేస్తాను."

"పొద్దస్తమానూ ఎందుకో దాహం వేస్తోందిరా" అన్నాడు కృష్ణ తన స్నేహితుడితో.
"ఏం? ఎండాకాలమనా?" అడిగాడా స్నేహితుడు.
అదేం కాదు.మా ఆవిడతో అరవలేక...

భాస్కర్ భరద్వాజ్, జి. వేమవరం

రాజమ్మ చెంబుతో నీళ్ళు దెచ్చి ఈరిగాని నత్తుడబ్బాలో పోసింది.

"ఒరే... అట్లా గోడకింద కూసోబాకు. తేళ్లు గీళ్లు ఉంటాయి." నాగవ్వ ఈరిగాన్ని హెచ్చరించాడు.

ఈరిగాడు నంగటి ముద్దలోని కడి ఇంచుకోని కూర్లో అద్దుకోని నోట్లో పెట్టుకోని ఒకేసారి గుటిక్కున మింగి లట్టేశాడు.

"ఏందిరా ఈరిగా, ఈదిలో దండోరా?"

"ఏందోబ్బా నంగటి తినేసి భజిని గుడికాడికి ఇంటికొకరు పోవాలంట."

"బాగా ఇలావిరిగా చెప్పరా, ఈయనికి."

"నువ్వుండే. నీ నద్దు బాగైపోయెనే. ఒరే చిన్నోడా, ఏందంటరా ఇసియం? నువ్వు చెప్పరా."

"అదే నాయనా, మొన్న శివరాత్రప్పుడు... మా గుండుమామ కూతురు నాగమ్మ ఉండ్లేదా. ఆ నాగమ్మ నంక బిడ్డనెత్తుకోని మొగుణ్ణి వొదిలేసి నక్కా చెప్పా పట్టకుండా ఒచ్చేసిందంట. 'ఆ బిడ్డని ఇచ్చిండేది నిమ్మనపల్లిలోనే గదా' అందుకని నిమ్మనపల్లి నుంచి ఆ బిడ్డ మొగుణ్ణి ఇలాక మనునులు ఒచ్చినారంట. ఇంటికో మనిషిని పిలిపించి భజిని గుడికాడ ఊరు మద్దిస్తం చేస్తారంట. అదిగూడ ఈదిలో వాళ్లు అనుకుంటా ఉంటే ఇంటి. ఆ గంగడేమన్నా వినిపిచ్చేట్లు చెప్తాడా పాడా."

"చెప్పు నాయినా చెప్పు. పూన గుచ్చినట్లు చెప్పు. ఇబ్బుడు ఈయన అడికి పోకపోతే మద్దిస్తం తెగదు. ఎవుడేడబోతే మనకేమనని ఉండడు. ఇట్లాచేసి కదా ఊర్లో అందరికీ ఇరోదమైపోయిండేది. నలుగురు చేర్నికాడ ఒకమాట మాట్లాడినా తప్పే. ఒకమాట మాట్లాడకపోయినా తప్పే."

"ఒసేయ్. ఆటికి నోరు మూనుకుని ఉంటావా, ఉండవా!"

"మూనుకోక ఏం జేస్తాము. మూనుకుంటాము. ఓ. బిడ్డా, అట్లా నిల్సుకోకుంటే ఆ ఎంగిలిబోకులు పెళ్లోగొట్టి కూసోని నువ్వంత గతక్కూడదా..."

రాజమ్మ మొగుడిమీది కోపాన్ని కూతురుమీద చూపించింది.

నాగవ్వ నంగటి తిని చెయ్యి గిన్నెలోనే కడుక్కోని చేతికుండే తేమను పంచికొంగుకు తుడునుకుంటూ పైకిలేచి, పక్కజోగిలో చెయ్యిపెట్టి బీడీముక్క నెత్తుకొని నోట్లో పెట్టుకోని-

"ఏమే, ఆ అగ్గిపెట్టి ఇట్లా ఇయ్యే." అని అడిగి తీనుకుని బీడీ ముట్టించుకుని గుప్పుగుప్పుమని బీడీ పొగ పీలుస్తూ ఈదిలోకి సాగబారాడు.

"ఇదిమాత్రం నువ్వు మానద్దు. రెయ్యంతా అదే పనిగా కూర్చోని దగ్గతా ఉంటావు. మళ్లా బీడిమింద బీడీ ముట్టిస్తా ఉంటావు."

రాజమ్మ మాటలు నాగవ్వ చెవుల్లో వేనుకోలేదు.

★ ★ ★

నడీదిలోని భజిని గుడిలో పెట్రమాక్సు లైటు యెలుగుతోంది. వూర్లో యెప్పుడూ అంత యెల్తురు చూడని పిల్లలు పెట్రమాక్స్‌లైటు కాంతిని ఇచిత్రంగా చూస్తూ ఉండారు.

"వందండ్రా ఈడేమన్నా కోతులాడతా ఉండ్రాయా...పోండిరా...పోండి... వుంపడానికి పుట్టిన నాయాలి బిడ్డలు యెట్లో వుర్దయినారో చూడూ...."

పాలేటవ్వ ఎవురితోనో అన్నట్లు అంటున్నాడు.

"ఏంది .....పాలేటన్నా ఏంది ఇనయం..."

"ఏమిలా నాగప్పా...అదే మా ఇంట్లోది ఉండాదే....దానెక్క కొడుకు ఉండ్లాదా.. వాడే నుబ్బుడు...అదేం నీకు తెల్దా నిమ్మన పల్లోడు....మనూర్లో పెండ్లి జేనుకోడ్లేదా...వాడు... వాడి మద్దిస్తమే. ఆనా కొడుకేం మంచోడు కాదు. మనోడని మనం దాచిపెట్టు కోనక్కర్లే. మొగోడు మంచిగా ఉంటే ఆడదేంటికి వొదిలేసి వొచ్చేస్తుంది."

"అంతేకదా మడి..."

"నువ్వు అట్లా కూసోన్నా..."

ఊ... నరేబ్బా...ఉండు నాయాల్ది బీడి ఆరిపోయ ముట్టించుకోని వొచ్చి కూచుంటా...."

. . . .

"ఒరే తలారోడా...ఎంచేపిటికిరా నువ్వొచ్చేది. చల్లాగూడా కప్పినావు కదరా...పోరా నాయాలా పొయ్యి...అ బోడెబ్బోలింట్లో నేను చెప్పినాని చెప్పి ఒక చిరుసావ ఇప్పించుకోని రాబో..."

"నేను పోనబ్బా...మొన్నొగసారి పొయ్యి అడిగితే వూర్లో యాడబడిన మద్దిస్తాలకూ మా సావలే ఎత్తకపోవల్నా...ఎత్తపొయ్యేప్పుడు ఉన్నంత అక్కర తిరిగి తెచ్చిచ్చేటప్పుడుండదు అని బోడెబ్బ పెండ్లాం మూతి మూరడు తిప్పింది."

"నర్లే నేనే పోతా..నువ్వు బొయ్యి దేవలమయగార్ని", ఎగవీది మల్లప్పని...దిగవింటి తూరాపాయన్ని...గుంతింటి చినముంచామిని....ఈరు మామని పిల్చిరాబో....పరిగెత్తు....ఇక్కడున్నట్లుండాలి..."

తలారోడు...ఊ అనలేక....అ....అన్లేక తలొంచుకొని పరుగెత్తినంత వేగంగా నడుచుకుంటూ పోయ్యాడు.

"రా నాగవ్వన్నా...రా...మనం కూనుందాం రా....."

"రా నీబ్బా వాళ్ళూరానీ..."

"వస్తారు రాన్నా..."

". . . . ."

పెద్ద మనుమలు ఒక్కొకరే భజిని గుడిలోకి అడుగుపెట్టారు. వూళ్లోని అమ్మలక్కలు 'పెద్దమనుమలు ఏం మాట్లాడతారో విందామని' భజిని గుడి ముందున్న వారపాకుల్లో నూర్లు, కూసాలు పట్టుకోని నిలబడ్డారు. మునలోళ్లు ఒకరిద్దరు అటూ ఇటూ తారుస్తు తిరుగుతున్నారు.

"కూసోండబ్బా... అట్లా...సావమీద కూసోండి. తూరుపాయనా నువ్వు కొంచెం జరుక్కో...అయివోరు నరిగ్గా కూసోనీ...మీరు కూడా కూసోండబ్బా...అంతా మనోళ్ళలే ఎవురూ కొత్తోళ్లు లేరు. రా....నిమ్మనపల్లాయినా...వొచ్చి కూసోండి."

"మీరు కూసోండబ్బా....ఇట్లా వారగా కూనుంటాం."

అదేంది...మీ మద్దిస్తం...మీరట్లా వారగా బొయ్యి

కూసుంటే యట్లా''

"మాదేంది...మీదేంది...మేమేం పరాయోళ్ళా మేరేం మాకు దూరపోళ్ళా..."

"అంతేలేన్నా..."

"ఒరే తలారోడా నువ్వు బొయ్యి గుండన్నని....? నాగిని...పెద్దమనుషులు పిలస్తావుండారని చెప్పిరాబోరా..."

తలారోడు పరుగెత్తి పొయ్యి నంతవేగంగా పరుగెత్తి వొచ్చాడు.

'ఏమంట్రా''

"వొస్తావుండారు"

"ఏం నిమ్మనవల్లాయినా....కానీ వూరిఖే కూసుంటే యెట్లా...వొగ్గైదు రూపాయలకు వక్కలు, ఆకులు తెప్పించు...అట్లే వొక్కట్ల బీడీలు కూడా తెప్పించు..."

"ఏం నిమ్మనవల్లాయినా రొమ్ము జోబిలోకి చెయ్యి పోనిచ్చి "పది రూపాయల కాయిదుమబ్బా....ఎందో...మీ ఇష్టం వొచ్చింది తెప్పించుకోండి." అని పదిరూపాయల కాయితం ఎత్తిచ్చాడు.

ఒరే తలారోడా ఆదుద్లు తీసుకొని పొయ్యి నవీదిలో వుండ్లా అంగిడి....అ అంగిటికాడికి పొయ్యి నేను వంపించినానని చెప్పు...మంచివిగా ఆకులు...వక్కలు....బీడీలు ఇమ్మను. నున్నం తెచ్చేది మర్చిపోయ్యేవు....దుగ్గు...దుగ్గు కూడా ఒక రూపాయికి తీనకరా....బిర్నే ఈడ ఉన్నట్లుండాల" -

తలారోడు వక్కలు, ఆకులు, నున్నం, దుగ్గు బీడీలు తెచ్చి అందరి ముందు పెట్టాడు.

"కానీండబ్బా....ఏసుకోండి...వూరికే పొద్దయ్యేదెందుకు... గుండన్న కూడా వొచ్చి నలుగురి ముందు కూసున్నాడు.

"ఏమిరా....నాగి....రాలేదా"

" వస్తాదంట మామా....."

ఆకులు వక్కలు ఒకరి చేతిమీదుగా ఒకరు అందుకోని అందురూ నోర్లు ఎర్రగా జేసుకున్నారు.

"ఎందో చెప్పండ్రా...వూరికే రాతిరయ్యేదేల."

చిన్నగా మాటల్లోకి దించే ప్రయత్నం చేశాడు పాలేటప్ప.

"ఏ ముందబ్బా చెప్పడానికి....ఇదేం రగిన్యమా...గుండప్ప కూతురు మొగున్నొదిలేసి వొచ్చేసింది కదా! వూర్లో పెద్దమనుసుల్ని కూడేసి ఎందుకొచ్చేసిందో అడిగి తెలుసుకోని పోదామని వొచ్చినాం.."

"ఏమిరా గుండప్పా....నిమ్మన పల్లాయిన చెప్పింది ఇంటివి కదా! నువ్వు చెప్పేది ఏమన్నా ఉందా!"

"నేను చెప్పేది ఏముందబ్బా మీకు తెలవకుండా"

"మీరు ఉండండ్రా అసలేం జరిగిందో....ఆ పిల్ల ఎందుకొచ్చేసుందో ఆ పిల్లే చెప్పుతుంది కదా !..."

దేవళం అయివోరు రంగంలోకి వొచ్చేరు.

నాగమ్మ వొచ్చి ఒంటిగానే నిలబడుక్కొనింది.

"ఒమ్మే నాగి...కూచ్చోనే చెప్పు...మడి చేతులు కట్టుకోని నిలబడుక్కోడానికి ఈడేమి దొంగతనం చేసి రాలేదులే....కుసో ....కూసో...

గుంపులో ఎవుర్దో ఆడగొంతు తెగేసినట్టు పలికింది.

"నూడు నాగీ...ఈడెవురూ కొత్తోళ్ళు లేరు. నువ్వేమి భయపడాల్సిన పనిలేదు....అసలేం జరిగిందో ఇలా విరిగా చెప్పు...."

ఈరప్ప గొంతు విప్పాడు.

"అడుగు సామి నువ్వే అడుగు" చినముంచామి అందించాడు.

"నీ మొగుడు...నువ్వూ యేమన్నా తగువు లాడుకున్నారా?"

"లేదు...."

"పోనీ....నీ యత్త, నీ మామ యేమన్నా అన్నారా?"

"లేదు...."

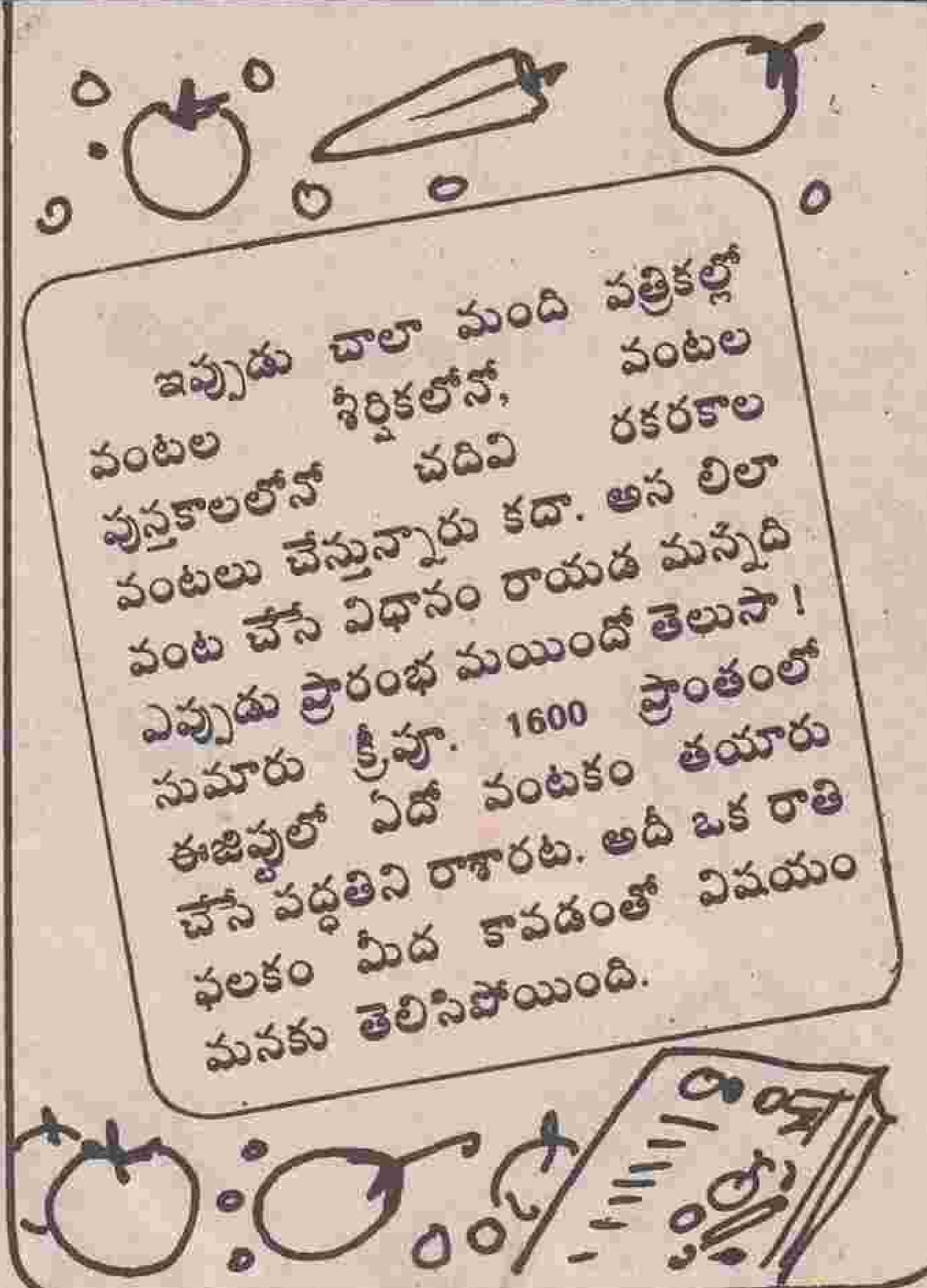

అయితే ఇంకెందుకు మొగుణ్ణి వొదిలేసి వొచ్చేసినావు?"

" . . . . "

"చెప్పే వాళ్ళు లేక చెడిపోయినోళ్ళు చానా మంది. మొగుణ్ణి వొదిలేసిన ఆడదాని బతుకు ఏమవుతుందో.... నీకు తెల్దు...పసిదానవు. 'ఈదిలో రోలుంటే తలా కొక పోటేస్తారు' మానంగా నేను చెప్పినట్లు ఇని ఎదో వాళ్లు వొచ్చినారు పొయ్యి గుమ్మళంగా కాపరం జేసుకో...."

ఎగవీది మల్లప్ప బుద్ధి మాటలు చెప్పాడు.

'అహా...హా... ఏం పెద్దమనుసులో... ఈళ్ల బతుకుల్లో బండ పడ. పెద్దమనుసులంట పెద్దమనుసులు... ఏం నీతైన పెద్దమనుసులో... ఏం జాతైన పెద్దమనుసులో... బగడేమో బజినింటి దుడ్లు... ఒకటా... రెండా... ఐదువేలు పదేండ్లకు ముందు తినేసి కూసోండాడు... ఇంకొకడేమో వూర్లో ఎవుని కొంప వచ్చగా వుంటే వానికొంపలో నిప్పులు పోద్దామాని ఆలోసిస్తావుంటాడు... మానం ఈనం లేని నా బట్లు పెద్దమనుసులంట... తూ... ఈల మాటలు నూడు... ఇలాంటి నా కొడుకులు వూర్లో ఉండబట్టే వూరట్లా యాడస్తావుండేది.

అద్దో... ఆ పొడుగుటోడు వుండాడే... వాని ముండమోయ చింతకాయ దొంగతనం చేయిచ్చేది వాడు... చీకాయి దొంగతనం చేయిచ్చేది వాడు... వంకాయి... టెంకాయి ఒకటేమిటి కోడిపిల్ల... మేకపిల్ల ఎది దొరికితే అది దొంగ పెయ్యి తినే నా బట్టలు... పెద్దమనుసులంట... పెద్దమనుసులు... తుపూ...' క్యాకరించి వుంచుకుంటూ లేచిపోయింది రామక్క.

"ఏం బిడ్డా అట్లా గొమ్మునో కూసుంటే యెట్లా... అ పొద్దు బొట్టు కట్టిన నాడు తెల్లేదా... పోనంటే బొట్టు 'కట్టినోడు వూరుకుంటాడా! తన్ని ఈడ్చుకోని పోడా? తూరుపాయన మాటలకు తలపైకెత్తి చూసింది నాగమ్మ.

"నేనేమన్నా గొడ్డునా ఈడ్చుకోని పోవడానికి..."

కోపంగానే అనింది నాగమ్మ.

"ఏమిరా గుండప్పా... నువ్వన్నా చెప్పరాదా! అదంటే పసిది. దానికి మంచేదో చెడ్డేదో తెలవదు. వూర్లో ఎంత తలొంపులు... తలా ఒగమాట అంటావుంటే ఇనద్దా!

"చెప్పకేమి నాగప్ప మామా... నేను చెప్పిచూసినా... నా పెండ్లాము చెప్పి చూసింది. ఇంగా ఇక్కన పక్కన అందరూ చెప్పి చూసినారు. దాని మనసులో ఏముందో ఏమో... ఒకటే మాట పోనంటే పోనంటాది. కూల్లేసి తన బతుకు తాను బతకతానంటాది. నువ్వైనా నేనయినా మన బిడ్డని ఒకనికి ఇచ్చినాక, మన బిడ్డ ఇచ్చినోని దగ్గరే కాపురం జేసుకోవాలను కుంటామేగాని, వాని కొంపకు కంపలు గొట్టేసి వొచ్చేయ మంటామా!

"ఏమండయ్యా నిమ్మన వల్లాయనా! అ బిడ్డ అట్లా అంటా వుంటే ఎవురు మాత్రం ఏం చెప్పేది."

"రానంటే వూరుకొదలతామా? చిన్నగా ఇసిపెడతామా! మా వల్ల అయిన పని మేం జేస్తాం."

"ఏంది మీరు చేసేది... తల్దీసి మొలేస్తారా! చేస్తారంట ఎందో... ఒంటిమీద గుడ్డ పొయ్యేది కూడా తెలవకుండా తాగి తందనాలు ఆడేవాళ్ళూ, పెండ్లాం మెళ్లోవుండే తాళిబొట్టు కూడా అమ్మి తాగేటోళ్ళు, పందుల్లా ఈదుల్లో పడి దొల్లేటోళ్ళూ, ఎందో చేస్తారంట. చెయ్యమంటే చెయ్యరూ... ఆడోళ్లు తేరకు దొరకలా మీ ఇష్టం వొచ్చినట్లు చెయ్యడానికి...

చూగు సామి మొగినింటి కాడ కష్టం చెయ్యలేక వొచ్చేయలా, రాగి నంగటి తినలేక వొచ్చేయలా, కూలి చెయ్యలేక వొచ్చేయలా, పుట్టారుగాలం కష్టం చేసినోళ్ళమే, కూలినాలి చేసినోళ్ళమే, నంగటి అంబలి తాగి బతికినోళ్ళమే, దొంగ కండలు పెంచుకున్నోళ్ళం కాదు, పనిదొంగలం కాదు, ఆ పొద్దుట్నుంచి ఈ పొద్దుటి వరకు రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొని కష్టం చేస్తానే వుండాము. ఇంటిపని చేస్తాము, బయటి పని చేస్తాము. కూలికి పోతాము. ఆడమనిషి కష్టం మీకు తెల్వదు... మా మొగ ముండాకొడుకులు తెల్లగా ఉతికిన గుడ్డలు కట్టుకోని అదిగూడ మేము ఉతికిన గుడ్డలే వాళ్ళ మొగాలకు గుడ్డలు ఉతుక్కోవడం కూడా తెలుసునా, అట్లా వంకల్లో వాదాల్లో కూచ్చోని సీటాకులు ఆడుకోని, కల్లో, సారాయో తాగొచ్చి వూరి కూరికేనే కొట్టి నస్తావుంటే ఎవురు మాత్రం కాపురం జేస్తారు. నీ బిడ్డనైతే నువ్వు కావరం జెయ్యమంటావా... ఆ మొగుడు లేకుంటే బదనాయి మేమి. అట్లా వానికి పుట్టే బిడ్డకూడా తాగుబోతే అయితాడు, చిన్న బిడ్డలకి కూడా ఆ బుద్దులే వొస్తాయి. ఆ వూళ్ళో వున్నా ఈ వూళ్ళో వున్నా మా చేతులు కష్టం మాకు దప్పదు... ఆడది తిండికోసమూ, గుడ్డ కోసమూనే కాపురం జేస్తుందా? మానం మర్యాద ఉండనక్కరలేదు! కూల్లేనుకొనే కులంలో పుడితే మాత్రం మానం మర్యాదగా బతకాల్సిన పనిలేదా! మద్దిస్తమంట... మద్దిస్తం... ఆ వూరి నుంచి ఈ వూరికి వొచ్చినారు సిగ్గులేకుండా... ఎందో చేస్తారంట చెయ్యి నూద్దాం...

నాగమ్మ ఇదిలించి పారేసింది.

నాగమ్మ శివమెత్తిన మనిషిలా విరుచుకు పడింది.

నాగమ్మ కడుపులోని అక్కనంతా కక్కేసింది.

"వానెక్క ఆడబిడ్డ అంటే అట్లా వుండాలరా! గుండికాయ తెగి నేలబడేటట్లు అడిగింది. దొమ్మకాయ వున్న ఏ ఆడదన్నా ఇంతవరకు అట్లా మాట్లాడిందా... పుడితే అట్లా బిడ్డ పుట్టాలరా"

ఉండబట్టలేక నాగప్ప గట్టిగానే అనేసినాడు.

"ఒమ్మే... నాగమ్మా... నువ్వులేసిరా... వాళ్ళ మద్దిస్తం వాళ్లు చేసుకోనీ..."

గుంపులో నుంచి ఆడగొంతు వినిపించింది.

నాగమ్మ లేచి అందరి ముఖాల్లోకి సూటిగా చూసి అడుగు ముందుకు వేసింది.